

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

ЧЕРКАШИНА Тетяна Сергіївна

канд. екон. наук, доцент кафедри державного управління, публічного
адміністрування та економічної політики,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

У сучасних умовах глобалізації та стрімкого розвитку інформаційних технологій цифрова трансформація є одним з ключових чинників підвищення конкурентоспроможності економік, оскільки впровадження цифрових технологій у державне управління, бізнес-середовище, фінансовий сектор, промисловість і сферу послуг відкриває нові можливості для підвищення ефективності, прозорості, інноваційності та стійкості національних економічних систем. Особливої актуальності проблеми цифрової трансформації набувають в Україні, оскільки розвиток цифрової інфраструктури, електронної комерції та цифрових послуг сприяє детінізації національної економіки, зміцненню національної безпеки та інтеграції з європейським цифровим простором. Втім, існують регіональні відмінності у темпах цифрової трансформації економіки та доступі до цифрових технологій.

Метою даного дослідження є аналіз регіональних особливостей цифрової трансформації економіки України та визначення найбільш ефективних напрямів розвитку цифрової інфраструктури та цифрових послуг.

Основним показником, який характеризує швидкість впровадження цифрових технологій в обласних військових адміністраціях (ОВА) та територіальних громадах, є індекс цифрової трансформації регіонів України [1].

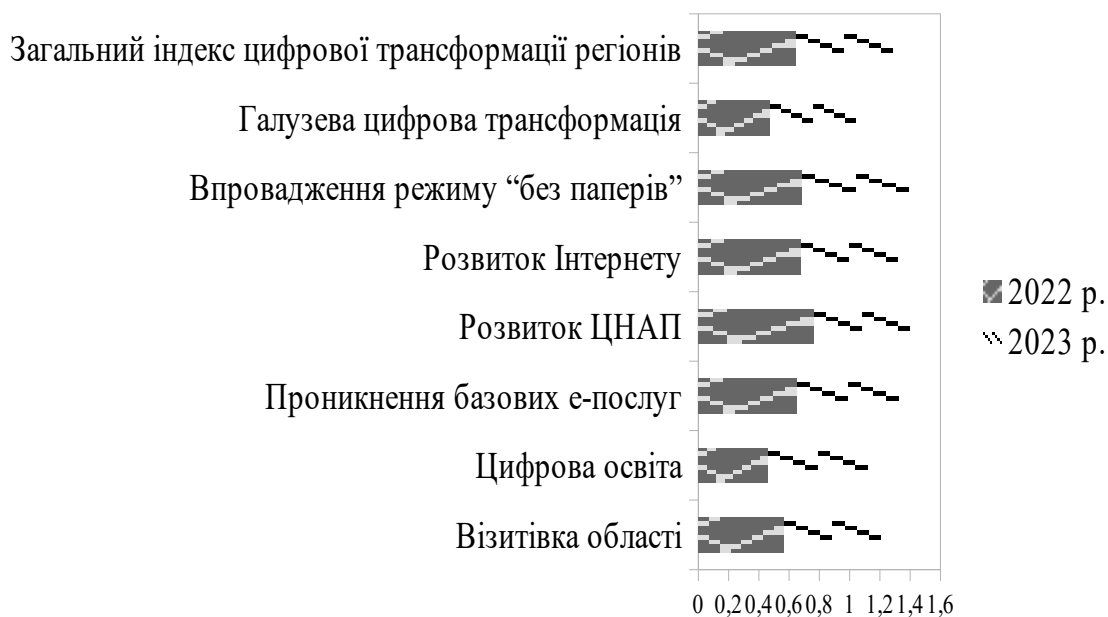

Рис. 1. Динаміка складових індексу цифрової трансформації регіонів України

Значення індекс цифрової трансформації регіонів варіюється у межах від 0 до 1: 0 — мінімальне значення, 1 — максимальне значення. Дані, наведені на рис. 1, свідчать про значне зниження індексу цифрової трансформації регіонів України (з 0,651 у 2022 р. до 0,632 у 2023 р.), що обумовлено суттєвим погіршенням таких субіндексів (показників): розвиток центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) (з 0,771 до 0,624) та розвиток Інтернету (з 0,683 до 0,632) [2]. У той же час позитивною була динаміка таких субіндексів: проникнення базових електронних послуг у сферах освіти та науки, охорони здоров'я та довкілля, культури та спорту (з 0,654 до 0,666), впровадження режиму “без паперів” (з 0,691 до 0,697), галузева цифрова трансформація (з 0,477 до 0,560), візитівка області (з 0,572 до 0,633).

У 2023 р. майже за усіма складовими індексу цифрової трансформації (інституціональна спроможність, візитівка області, розвиток ЦНАП, впровадження режиму “без паперів”) серед регіонів України лідерами були Дніпропетровський, Полтавський та Одеський регіони, а аутсайдерами — Донецький, Сумський, Запорізький та Херсонський регіони. Їхні високі позиції у таких показниках як інституціональна спроможність, розвиток ЦНАП, впровадження режиму «без паперів» та цифровий імідж регіону, підтверджують сталість цифрової політики та ефективність місцевих управлінських рішень. Варто також зазначити, що спостерігаються суттєві зміни у таких субіндексах, як цифрова освіта, галузева цифрова трансформація та проникнення базових е-послуг, що свідчить про те, що цифрові проєкти в окремих регіонах мають різну швидкість реалізації та можуть суттєво прискорюватися залежно від доступності фінансування, ініціатив місцевої влади чи зовнішніх умов. Зокрема, активізація цифрової освіти в Дніпропетровській і Харківській областях у 2023 р. демонструє зосередження уваги на розвитку людського капіталу та підтримці освітньої інфраструктури. Зрозуміло, що аутсайдерами виявилися Херсонська, Сумська, Запорізька та Миколаївська області, де або ведуться активні бойові дії, або вони дуже близько розташовані від лінії фронту, тому часто стикаються з проблемою неякісного або відсутності мобільного та/або Інтернет зв'язку, а також відсутністю електропостачання, що ускладнює, а інколи навіть унеможливорює використання цифрових технологій та інструментів. Особливо показовим є постійне відставання Херсонського та Сумського регіонів, які фіксуються серед аутсайдерів у більшості напрямів: від інтернет-покриття до проникнення е-послуг і цифрової освіти.

Для прискорення цифрової трансформації економіки України доцільними та ефективними вважаємо наступні напрями: розвиток цифрової інфраструктури, розвиток цифрових навичок населення, цифровізація бізнесу та публічних послуг. Щодо розвитку цифрової (або інформаційно-комунікаційної) інфраструктури, то основою є розширення мережі 5G — мережі зв'язку п'ятого покоління, яка визначає наступний етап технологічної революції у загальносвітовому масштабі. Базовими складовими інформаційно-комунікаційних технологій є локально-обчислювальні,

територіально розподілені, бездротові мережі передачі даних; структурована кабельна система; підсистема інженерного забезпечення, у тому числі обладнання серверних приміщень (центри обробки даних), що забезпечують безперебійну роботу мережевого обладнання. Формування якісної інноваційної екосистеми та забезпечення ефективної мережевої взаємодії потребує значних капіталовкладень, тому необхідним є усунення законодавчих, податкових бар'єрів у впровадженні цифрових інноваційних інструментів задля об'єднання зусиль держави, внутрішніх (вітчизняних) підприємців і промисловців та зовнішніх (зарубіжних) інвесторів. У цьому зв'язку важливого значення набуває удосконалення національної інвестиційної політики України в галузі цифрових технологій шляхом надання податкових пільг та податкових канікул підприємствам, які функціонують на ринку інформаційних технологій.

Щодо розвитку цифрових навичок та підвищення цифрової грамотності населення України, то, з одного боку, це обумовлено тим, що в умовах диджиталізації потрібні ІТ-фахівці з відповідними навичками програмування, розробки мобільних додатків, управління мережами, які дозволяють створювати онлайн платформи та майданчики для електронної торгівлі, а, з іншого боку, для купівлі-продажу товарів через веб-сайти та платформи електронної комерції потенційні покупці мають вміти користуватися новітніми інформаційними технологіями. Вирішальну роль у прискоренні цього процесу відіграє реформування системи освіти (початкової, середньої, передвищої, вищої та післядипломної) у бік зміщення акценту на підтримку точних наук (математику, інформатику, інженерію та ін.) та впровадження інтерактивних електронних додатків до підручників.

Щодо цифровізації бізнесу та публічних (державних) послуг, то цифровий маркетинг та цифрова трансформація бізнесу в цілому допоможуть українським підприємствам та підприємцям збільшити обсяг продажів, знизити операційні витрати та покращити відносини з клієнтами та постачальниками за допомогою цифрових технологій. Наприклад, предиктивна аналітика дозволить оптимізувати вибір постачальників та знизити витрати на матеріально-технічне обслуговування; програмне забезпечення для планування ресурсів підприємства дозволить управляти запасами «точно в термін» та у такий спосіб суттєво скоротити складські витрати; використання Інтернету речей дозволить промисловим підприємствам підвищити якість виробленої продукції та одночасно зменшити її собівартість.

Список використаних джерел

1. Masyk M., Buryk Z., Radchenko O., Saienko V., Dziurakh Yu. Criteria for governance institutional effectiveness and quality in the context of sustainable development tasks. *International Journal for Quality Research*. 2023. Issue 17(2). PP. 501-514.

2. Індекс цифрової трансформації регіонів України підсумки 2023 року. Режим доступу: www.kmu.gov.ua/news/yak-tsyfrovizuiutsia-rehiony-pokaznyk-institutysinoi-spro (дата звернення: 23.10.2025)